גליון מס': 531 | חיי שרה
כ"ד מר חשון תשפ"ד (7/11/26)

בריאות הרה"ג רבי יצחאל כהן שליט"א

בית נאמן

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

בבית הכנסת "אהבת התורה – איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

יום חמישי כ' במרחשון התשע"א, שבוע פרשת חיי שרה התשס"ט (או התש"ע)

נושאי השיעור:

תפלת מנחה של שבת (הולך סובב על דברי מרנא הבא"ח ש"ש פרשת חיי שרה ה"ה – ה"ט)

ביאורים וחידושים נפלאים ומתוקים בפרשת השבוע 'חיי שרה'

א. בתפלת מנחה של שבת אומרים "ומי כעמך כישראל". ב. אומרים "נשמה שנתת בי טהורה" ולא מוסיפים תיבת "היא". ג. טעם אמירת "מגדיל" בחול ו"מגדול" בשבת. ד. "כי מאתך היא מנוחתם", ולא מנוחה שאדם עושה מדעתו. ה. למה כולם מסכימים ואומרים כאן "מֵאִתְּךָ היא מנוחתם" ולא "מֵאִתְּךָ"? ו. באמרו "ועל מנוחתם יקדישו את שמך", יכון למסור נפשו [ולחיות] על קידוש השם. ז. מתי אין אומרים "צדקתך"? ח. ביצים יין ודגים בסעודה שלישית. ט. "רק את בני לא תשב שמה". י. בשביל מה לקח אליעזר כל כך הרבה – "עשרה גמלים"? יא. לימד אותו אברהם אבינו: תתפלל. יב. צריך אדם להיות ממוזג – חסד וגבורה. יג. "ובה אדע". 'אדע' ר"ת אלקא דמאיר עננו. יד. רבקה ומעשי החסד שלה.

נושאי ההערות: א. בברכת "את צמח" אומרים "כי לישועתך קוינו וציפינו". ב. לא כל נוסח שכתוב בשער הכוונות יש בו סוד. ג. בנוסח הרחמן שאחרי ספירת העומר. ד. ספר נחמיה נקרא גם ספר עזרא. ה. לפתוח קופסת טונה בשבת. ו. היכן נמצא ה'שוק' ברגל? ז. כשאדם אומר ברוך בתפלה צריך לכרוע בברכיו. ח. למציאת שידוך. ט. דוד המלך היה "עושה משפט וצדקה לכל עמו". י. "אלקא דמאיר עננו" פירש מהרש"א: כלומר האלוקים שמאיר לעולם עננו.

"כעמך כישראל" "נשמה שנתת בי טהורה"

א. [1]בן איש חי שנה שניה פרשת חיי שרה הלכה ה'] בתפלת מנחה של שבת **היו ספרים שהיה כתוב בהם "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"**, והרב אומר **שצריך לומר כאן "ומי כעמך כישראל, גוי אחד בארץ". ואפילו שבשער הכוונות כתוב "כעמך ישראל", אין מזה ראיה כלל.** כי המעתיקים לא מדייקים, למשל "אלוקי נשמה שנתת בי טהורה, אתה בראתה, אתה יצרתה". בשער הכוונות (דף ב' ע"א) כתוב "טהורה **היא**". וכך החיים אמר (סי' מ"ו סק"ה) אין ראיה מזה, **כי צריכים לומר בלי 'היא' משתי סיבות.** סיבה אחת, יש מספר מלים באלוקי נשמה, ו"היא" זה נוסף על החשבון. ודבר שני, הרב חיד"א כותב (קשר גודל סי' ה' אות ח') כשתאמר "טהורה היא" משמע עכשיו היא טהורה, נשמה שנתת בי טהורה היא, איך אתה יכול להעיד שנשמתך טהורה עכשיו? מי יודע כמה חטאים אדם נכשל? כשאתה לא אומר "היא" זו משמעות אחרת. "נשמה שנתת בי טהורה" - בשעה שנתת בי היתה טהורה, "אתה בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחתה", אז אין להביא ראיה מהמעתיק[2]. אז גם פה אומר הבן איש חי אותו דבר, אע"פ שכתוב בשער הכוונות "ומי כעמך ישראל" תגיד "כעמך **כ**ישראל". ככה שלמי חגיגה (דף רי"ד ע"א) בשם מהר"י צמח (ספר נגיד ומצוה במנחה של שבת), וככה סדור הרש"ש.

מדוע אומרים "כעמך כישראל", ולא כנוסח שבשער הכוונות?

ב. ולמה אומרים ככה? אומר הרב שהפסוק הזה נמצא פעמיים בתנ"ך, פעם אחת בשמואל-ב' פרק ז', ופעם אחת בדברי הימים א' סימן י"ז. (כאן כתוב "דברי הימים" סתם, וצריך לומר "דברי הימים **א**'" כמו שאומרים "שמואל-**ב**'" ושמואל-**א**'). זה דברי דוד המלך אחרי שהוא רצה לבנות את בית המקדש. הוא אמר לנתן הנביא: תראה, אני יושב בתוך בית ארזים, "וארון האלקים יושב בתוך היריעה" (שמואל-ב' ז', ב') - בתוך יריעות, זה לא יפה, בוא נבנה לו בית. אמר לו: מה שאתה חושב תעשה, "כי ה' עמך" (שם ג'), יש לך הצלחה בכל דבריך. בלילה מיד באה נבואה לנתן הנביא, מהר תלך לדוד ותגיד לו "האתה תבנה לי בית לשבתי" (שם פס' ה'). בשמואל לא כתוב למה, אבל בדברי הימים (א' כ"ב, ח') כתוב "כי דמים רבים שפכת", לא מתאים לך. **הבית הזה הוא בית של שלום, עם ישראל אוהבים שלום, והמקום הזה יתן שלום,** איך יתכן שאתה תבנה בית? אני לא ביקשתי מאף אחד שיבנה בית. רק אחר כך שלמה בנך יבנה את הבית, "וכוננתי את כסא ממלכתו עד עולם" (שם פסוק י"ג), ככה נאמר שמה[3]. אז אחרי ששמע דוד המלך את הבשורה הזאת[4], כל כך התרגש מההבטחות של נתן, ואמר "מי אנכי ה' אלקים ומה ביתי כי הביאותני עד הלום" (פסוק ח"י), ובאמצע הדברים אומר "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", ככה בדברי הימים (א' י"ז כ"א), ובשמואל ב' (שם פסוק כ"ג) כתוב "ומי כעמך **כ**ישראל[5]". אומר הבן איש חי אנחנו תמיד מעדיפים בשבת את הנוסח של הנביאים על פני הנוסח של הכתובים, איפה ראינו את זה? במגדול ומגדיל בברכת המזון, בשבת אומרים "**מגדול** ישועות מלכו" [כלשון הכתוב בנביאים בשמואל-ב' כ"ב, נ"א], ובחול אומרים "**מגדיל** ישועות מלכו"[6] [כלשון הכתוב בכתובים בתהלים י"ח, נ"א]. אז ראינו כאן

---

1. שיעור זה בבא"ח נמסר ע"י **מרן רבנו הגדול זצ"ל** ביום חמישי כ' במרחשון התשע"א בבית מדרשו בין מנחה לערבית. **המערכת.**

2. לכן אותו דבר אני אומר לגבי "כי לישועתך קוינו כל היום". בשער הכוונות (דף ל"ז ע"א) לא כתוב "וצפינו". **רבי חיים פלאג'י אמר** (כף החיים סי' ט"ו אות ל"ד) **שאומרים 'וצפינו'.** רבי עובדיה הדאיה אמר (שו"ת ישכיל עבדי ח"ח חאו"ח סי' כ"ו אות ג') שאפשר לומר, אין בזה חשש, לא פשט ולא סוד. ויש בזה גם טעם, האשכנזים אומרים "כי לישועתך קוינו כל היום ומצפים לישועה". למה אומרים "קוינו ומצפים"? כי אדם צריך לכוון שני דברים, גם תקוה פרטית שלו, וגם תקוה כללית. לכן האשכנזים אומרים "קוינו כל היום" - כל אחד פרטי, "ומצפים לישועה" - על כלל ישראל. הרב חיד"א כותב (דבש לפי מערכת הקו"ף אות ו') בשם מהר"י צמח שיכוון אדם על הפרטי ועל הכללי. **ואמר** (בקשר גודל סי' י"ז אות י"א) **אני כיוונתי ככה כמה פעמים, וראיתי טוב. זאת אומרת אדם שנמצא בצרה, יאמר "קוינו כל היום" ויכוון.** אז רבי חיים פלאג'י אמר לומר "קוינו וציפינו", ככה יש לך תרתי, אחד על הכללית ואחד על הפרטית. ויש יותר מזה בספירת העומר, אומרים "הרחמן הוא יחזיר עבודת המקדש למקומה". חכם אחד העיר כשאתה אומר "יחזיר" משמע בית המקדש כבר בנוי, ורק חסרה לנו העבודה, הרי הוא עוד לא בנוי, אז צריכים לומר "הרחמן **הוא יבנה בית המקדש** ויחזיר העבודה למקומה". ויש ככה בתוספות מגילה (דף כ' ע"ב) שככה אומרים. יש אומרים: לא, שער הכוונות לא אמר את זה. **אם אמר מפורש אל תגיד כך אלא כך, זה אחרת. אבל אם הוא כתב את הנוסח הרגיל, ומצאנו נוסח יותר יפה, אומרים את זה. מה יכול להיות?!**

3. במשך בית ראשון היו עשרים ואחד מלכים וכולם מזרע דוד, ואצל מלכות ישראל היו שני מלכים, שלושה, ארבעה [מאותה משפחה] מקסימום, ונגמר. עוד פעם בא מישהו אחר, פעם בעשא, ופעם אסא, ופעם ירבעם הראשון וירבעם השני, פעם אחאב, הכל עירבוביא שלמה שמה, אי אפשר אפילו לזכור אותם.

4. יש דבר יפה במסילת ישרים, אמר למה בלילה ההוא היה דבר ה' אל נתן? אמר לו כי דוד הזה זריז. אמרת לו בסדר, עכשיו יזמין פועלים, אחר כך אם הוא יאמר: לא, אני לא בונה. יבקשו: נו, תשלם לנו פיצויים. חבל על הכסף שיפסיד. לכן תגיד לו מיד בבוקר שלא יעשה את זה.

5. בשמואל כתוב "ומי כעמך כישראל" לכן הכ"ף רפויה, ובדברי הימים כתוב "ומי כעמך ישראל" הכ"ף דגושה, ואין כ"ף במלה "ישראל".

6. יש חכם אחד, **הרב ברוך אפשטיין** מחבר תורה תמימה שעשה השערה שנראית יפה מאד, אבל היא לא אמת, העירו עליו. מה ההשערה שלו? אמר מה זה משנה חול ושבת, חול מגדיל ושבת מגדול? זה לא ככה, **אלא 'מגדיל' כתובה בתהלים [פרק] י"ח, ו'מגדול' כתובה בשמואל ב'** (בסוף פרק כ"ב), **לכן בספרים היה כתובכה "מגדיל בט"ב – בשמואל ב' – מגדול". באו המעתיקים ולא הבינו מה "בשב", אמרו זה בשבת,** כתבו בשבת, אבל באמת זה לא בשבת, "לא יער ולא דובים" (סוטה

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם: 16:11	17:23	18:03
ת"א: 16:27	17:24	17:59
חיפה: 16:15	17:22	17:57
ב"ש: 16:28	17:25	18:00

לחסויות, להפצה, להנצחות ולקבלת העלון לפנות לפקס 077-3179532 >>> מייל: bait.neheman@gmail.com
טלפון: 08-6727523 | 052-7130554 עורך: הרה"ג רבי משה חדאד שליט"א. עורך ראשי: הרה"ג רבי אלעד עידן שליט"א

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן'
לתרומות והנצחות 08-6727523 או 052-7130554

שבחול משתמשים בפסוק של תהלים שהוא כתובים, ובשבת משתמשים בפסוק חשוב יותר מהנביאים - "מגדול". אותו דבר פה, כיון שהפסוק הזה "ומי כעמך כישראל" כתוב בשמואל-ב', נעדיף אותו על פני הפסוק של "ומי כעמך ישראל" שכתוב בדברי הימים. **לכן המסקנא שבמנחה של שבת אומרים "ומי כעמך כישראל - בכ"ף - גוי אחד בארץ".**

"כי מאתך היא מנוחתם"

ג. [הלכה ו'] **מה שאומרים בעמידה "יכירו בניך וידעו כי מאתך היא מנוחתם".** הפשט פשוט המנוחה שלהם מאתך, לא מנוחה שעשה אותה בן אדם מדעתו. כי אף בן אדם לא יכול לדעת שהגוף של בן אדם בדיוק דרוש לו יום אחד מתוך שבעה ימים. בימי נאפוליון (עוד קצת לפניו) השתגעו בני אדם בצרפת, הרסו כל דבר של מסורת. הרי גם לאומות העולם יש שבוע של שבעה ימים, רק שהם מחליפים, שבת עושים אותה ביום ראשון והערבים עושים אותה ביום ששי, אבל שבעה ימים - שבעה ימים. אמרו: גם את זה נהרוס, יש לנו חשבון אחר לגמרי. חודש זה טבעי, רואים את זה בלבנה כל שלושים יום, אבל אמרו נעשה בהם שלש שבתות, תשעה ימי עבודה ויום עשירי מנוחה, עוד תשעה ימי עבודה יום עשירי מנוחה, עוד תשעה ימי עבודה יום העשירי מנוחה. עוד בלבולים. (אם ראש חודש שלושים ואחד אני לא יודע מה הם עשו). אבל ראו בני אדם שקשה להם מאד, בן אדם שעבד ששה ימים לא יכול להמשיך לעבוד, צריך מנוחה, אי אפשר אחרת. כל אלה שלא נחים בשבת, משתגעים שמה, הולכים לכדורגל, הולכים לים, משתגעים. יום ראשון חושך ואפילה. אין להם שבת, מאיפה יש להם שבת? **יהודי ששומר שבת כבר מריח את השבת מיום רביעי, מתכונן ביום חמישי ויום ששי. "אשמע מבשר טוב מיום חמישי, כי מחרת יהיה נופש לנפשי, בוקר לעבדותי ערב לחפשי, קרוא אלי שלחן מלכי ורועי"** (פיוט "על אהבתך אשתה גביעי" לרבי יהודה הלוי) - אני מוזמן לשלחן של הקב"ה[7]. אז זה "מאתך היא מנוחתם". אחרי שנים אמרו הגוים: נחזור למה שהיה, שבעה ימים - שבעה ימים. לא משנים שום דבר, המנוחה שלנו היא באה מהקב"ה. הגוים מקדימים ומאחרים דברים בטלים[8]. אז כאן זה הפשט.

למה כולם אומרים "מֵאִתְּךָ היא מנוחתם" ולא "מֵאִתָּךְ"?

ד. אבל על פי הקבלה המנוחה של שבת - ובמנחה במיוחד - יש הארה מהכתר "עתיקא קדישא". הכתר זה כ"ף, "כי מאתך" - מאת כ' - מאת הכתר היא מנוחתם. עלה בלבי, הרי ברוב הספרים יש הרבה דברים שלא על פי הדקדוק. אומרים "קְדֻשָּׁךְ", "תּוֹרָתָךְ", "טוּבָךְ", "יְשׁוּעָתָךְ". הנה בקטע הבא ["אלקינו ואלקי אבותינו"] כתוב: "מתורתָךְ", "מטובָךְ", "בישועתָךְ" וכו', ואני שואל אותם: למה בתפלה אתה אומר "השיבנו אבינו **לְתוֹרָתֶךָ**"? ואין תשובה. אבל כאן כל הסידורים שוים, נקדו "**מֵאִתְּךָ** היא מנוחתם", אף אחד לא כותב "מֵאִתָּךְ". למה? כי הכתר הניקוד שלו קמץ. קח סידור, ותראה שב"אשרי יושבי ביתך" של הבוקר ושל מנחה יש כל פעם שם הוי"ה בניקוד אחר, הוי"ה הראשונה קמץ קמץ וכתוב בין סוגריים - כתר. 'כתר' הניקוד שלו קמץ. אז כאן כיון שיש פה כוונה של הבן איש חי שכ"ף זה כתר (וזה לא של הבא"ח, אלא זה של האר"י בשיער הכוונות) ניקדו את זה גם קמץ, כתר כפול שנים, כ"ף זה רומז לכתר, והקמץ זה ניקוד של כתר. זה טעם מאד יפה, לפחות מתרץ קושיא אחת מאלף קושיות[9]...

למסור נפשו ולחיות על קידוש השם

ה. [הלכה ז'] **באמרו "ועל מנוחתם יקדישו את שמך", יכון למסור נפשו על קידוש השם.** למה למסור נפשו? כי השבת לא קלה בכלל. כשהיו יהודים לפני השואה, מהשמים נתנו בלבם לעזוב את רוסיה ואת אירופה ואת כל הגיהנם הזה וללכת לאמריקה. איך התחילו? למה חשבו בכלל על זה? כי אחרת חס ושלום לא נשאר כלום מישראל, יש ששה מליון יהודים באמריקה, וחלק גדול מהם חרדים ששומרים הכל[10]. אמרו להם שבאמריקה יש זהב, הגיעו לשם, אמרו להם: זהב אתם רוצים? עובדים בשבת, אין מה לעשות, והיה קשה מאד. אדם חרדי ירא שמים מצא איזו עבודה, ביום שבת לא בא, מחר שואל אותו המעביד: איפה היית? אומר: הייתי חולה. שבת הבאה לא בא, אומר: חולה. אומר לו בעל הבית: תשמע אדוני, אל תשחק בי, אתה שומר שבת! אין לי עבודה. הולך למקום שני ומתפטר, הולך למקום שלישי אותו דבר. היה נורא ואיום. והיו כאלה שמסרו את עצמם ממש, נשארו עם פת לחם, לחם ומים, והיו עובדים עבודות מזדמנות, אין להם מה לאכול. אחר כך הסתדרו ברוך ה', ועשו שמה מקומות חסידים[11]. זה "יקדישו את שמך", ימסרו את עצמם, לא ממש על קידוש ה' להישרף, כי אין דבר כזה על שבת יהרג ואל יעבור, רק בשעת השמד (ש"ע יו"ד סי' קנ"ז ס"א), **אבל הכוונה אפילו שזו העבודה ואדם צריך לעבוד כדי לחיות, בשבת אין משחקים, שבת זה שבת.**

מתי אין אומרים "צדקתך"?

ו. [הלכה ט'] **ולמה אומרים שלש פעמים צדקתך? כנגד שלשה צדיקים שנפטרו בשבת לפי המסורת, יוסף הצדיק משה רבנו ודוד המלך**[12]. לכן כנגד שלשה אלו אומרים "צדקתך", ואם אותו היום ראש חודש וכדומה לא אומרים, **וגם אם היה חתן וכדומה לא אומרים.** יש כאלה אומרים שאם יש חתן לא אכפת לנו ואומרים "צדקתך", אבל נהגנו תמיד שחתן זה כמו כולם [כלומר כמו כל הימים שלא אומרים בהם תחנון]. הרי הרב [בן איש חי] אומר חידוש יותר גדול וככה נהגו

דף מ"ז ע"א), שום דבר, זה סתם בא לומר לך שיש שתי גירסאות. אבל **העירו עליו שכל החלוקה הזאת של שמואל ב' ושמואל א' נתחדשה יותר מאוחר** [אחרי שכבר נזכר ענין מגדול בשבת], הגוים עשו את זה. וכשבאו להדפיס את התנ"ך לפני חמש מאות שנה, אמרו כדי שנדע בדיוק את הפרקים והפסוקים נלך בעקבותיהם. לכן אתה פותח מלכים ב' ואתה רואה שהוא מתחיל "ויפשע מואב בישראל אחרי מות אחאב" (מ"ב א' א'). מתחילים ספר "ויפשע"? למה מתחילים בפשע? אלא זה החלוקה שלנו, חכמים שלנו לא ידעו מלכים א' ומלכים ב', שמואל א' ושמואל ב'. **גם לעזרא ונחמיה קראו להם רק עזרא**, רש"י כותב ככה כמה פעמים, ויש בגמרא כמה פעמים "עזרא" "עזרא" וזה פסוק בנחמיה. למשל בביצה (דף ט"ו ע"ב) כתוב "אכלו משמנים ושתו ממתקים" (נחמיה ח', י'), ורש"י אומר שהוא פסוק בעזרא, אבל הוא לא בעזרא אלא הוא בנחמיה פרק ח', אומר **רבי עקיבא איגר** שם (דף ז"ך ע"ב) **"עיין סנהדרין דף צ"ג ע"ב"**, שמה הגמרא אומרת **שספרו של נחמיה לא נקרא על שמו, כי הוא היה אומר "זכרה לי אלוקי לטובה"** (נחמיה ה', י"ט ועוד), היה מחזיק טובה לעצמו, לכן כביכול נענש שלא יקרא על שמו. **ולמה היום קוראים לספר 'נחמיה' על שמו? הרב חיד"א כותב** (בספרו חומת אנך ברית נחמיה) **שהוא קיבל את עונשו כבר אלף-אלפיים שנה, עכשיו בזמן הדפוס חזר ונקרא על שמו.** אז ראינו כמה דברים שהם שינו, אז לא תיתכן ההשערה של רבי ברוך אפשטיין על מגדול ומגדיל, שהרי אבודרהם (בסדר ברכת המזון) מזכיר את זה. אבודרהם אומר בשבת מגדול ובחול מגדיל, תאמר שגם אבודרהם טעה? מה טעה? היה כתוב "בשב" - שמואל ב'? לא היה שמואל ב', היה רק שמואל אחד, לכן זו הגירסא המקורית.

7. זה שיר כל כך יפה של רבי יהודה הלוי, רק **שהרב עמאר** שיהיה בריא אומר שזה לא ברמה של רבי יהודה הלוי. אבל זו רמה נפלאה, מתיקות נפלאה. [ועיין בקובץ "משה ואלעזר" תשרי תשס"ו שכתב מרן רבנו זצ"ל ביאור נפלא לפיוט זה, וגילה בו כמה רמזים נפלאים אף על דרך הסוד. **המערכת**].

8. הרבה כמרים שהם לומדים בתנ"ך מתורגם, בתרגום משנים להם הרבה דברים, מכניסים להם אמונה של אותו האיש, מלה פה ומלה שם. אז יש כאלה שהם רוצים ללמוד את המקור. רואים את המקור שכתוב שמה שביום השביעי שבת. הולכים לבישופים הגדולים שלהם, אומרים להם: מה אתם עושים? והם אומרים: אל תשאל שאלות... אל תשאל. וההוא חוזר בתשובה, מתגייר ומגייר אתו כמה אלפים, ככה זה. היה ברוסיה לפני מאה שנה קבוצה של גוים שנקראים 'סובוטניקים', הם לא ידעו כלום, ידעו שבתנ"ך כתוב ששומרים שבת אז הם שומרים. 'סובוטנקים' פירוש שומרים שבת (מלשון 'סבת').

9. אני שואל ואף אחד לא יכול לענות על זה. למה פעם 'שְׁמֶךָ' ופעם 'שְׁמֶךָ'? אין תשובה. יש כללים - 'שְׁמֶךָ' באמצע הדברים, 'שְׁמֶךָ' בסוף המשפט. מי שרוצה לומר 'שְׁמֶךָ' זה לשון המשנה על פי התרגום בארמית, **אבל אם ככה, תאמר את כל התפלה ככה. למה פעם כך ופעם כך? אין תשובה על זה.** פעם בא מישהו **לרבי ינון חורי ע"ה** ואמר לו: איך בסדורים של איש מצליח כתוב "בתורתָךְ", "מטובָךְ", הרי הפסוק אמר "אל תטוש תורת אמך" (משלי א' ח'), בכל הסידורים הישנים כתוב ככה, אז זה "תורת אמך", אמר לו הרב: נכון, אם היה כתוב "תורת אִמְּךָ" אתה צודק, אבל כתוב "תורת אִמָּךְ", אז 'אִמָּךְ' בקמץ... אבל אנשים רבים, בבית כנסת אחר מישהו אמר: **"למענך** אלקים חיים". אמרו לו: אנחנו אומרים "לְמַעַנְךָ", ככה כתוב. אמר להם: לא, "למענך". אמר לו: תביא לי פסוק "למענך" בתנ"ך, חיפש ומצא "**בְּתַעֲנֻךְ** על מי מגדו" (שופטים ה' י"ט)... "חזק וברוך"... [וע"ע בזה באורך בשו"ת איש מצליח ח"א חאו"ח סי' י"ט, ובשו"ת בית נאמן ח"ב חלק עניינים שונים סי' ג', ובשו"ת מי הים ח"א סי' מ"ז-מ"ט].

10. למה הם יצאו משם? כי הייתה תקופה של פוגרומים ברוסיה בשנת תרמ"ב. ואז היו מדברים הכל בשפת התנ"ך, המשכילים כל הזמן היו מחפשים פסוקים בתנ"ך. אפילו את **טור אייפל** שנבנה בפריז רצו לחפש אותו בתנ"ך, לא יכול להיות מלה שאין לה מקור... מצאו "עופל" בישעיה (ל"ב, י"ד), 'עופל' באידיש 'עוייפל', כמו 'אייפל', זה בסדר... קראו לזה 'טור עופל' - מגדל אייפל. היה פלא פלאים בזמנו, שלש מאות מטר גובה. היום מה זה שלש מאות? יש חמש מאות ויש שמונה מאות בדובאי (דובאי זה של הדובים, "מסורבלים כדוב" (מגילה דף י"א ע"א)....). אז הפוגרום הזה נקרא בשפתם "סופות בנגב". יש כזה פסוק בישעיה (כ"א, א'), כלומר רוח סערה, והתחילו לעזוב ולעזוב, באו לאמריקה שקראו לה "גולדה מדינה" - ארץ הזהב, ארץ שהזהב גדל על העצים... ככה חשבו.

11. כשבא **האדמו"ר מליובאוויטש** רבי יוסף יצחק לאמריקה, אמרו לו: באמריקה אי אפשר ללכת עם לבוש חסידי, עם זקן ועם פיאות, אמר: **אמריקה לא שונה מכולם, צריכים ללכת ככה.**

12. על משה רבנו יש ויכוחים גדולים מתי נפטר, יש תשובה ארוכה בשאילת יעב"ץ (ח"א סימן ל"ג) אם הוא נפטר ביום ששי או נפטר ביום שבת. על כל פנים לפי הזוהר (שמות דף פ"ח ע"ב) בקטע שאומרים "תא חזי" (בחוץ לארץ היו מתפללים מנחה קצת מוקדם, לא מנחה גדולה, אלא עושים מנחה קטנה בדיוק בזמן, אז אחרי מנחה קטנה היו קוראים "תא חזי", ועושים "בר יוחאי", ומחלקים כל מיני שקדים ואגוזים, כאילו זה סעודה שלישית. רק כאילו, מי שלא עושה בבית, לפחות יעשה משהו), ושמה כתוב שבשעה זו של עתיקא קדישא, משה רבנו הסתלק בשבת.

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת **שולמית** ברכה טובה תחי' בת הרבנית **אסתר** (חיה) **לויזה** ע"ה.

לע"נ אבי הישיבה הרה"צ **רבי בנימין הכהן בן מבירכה** זצ"ל.

תמיד, **אם היום ערב ראש חודש, הרי אם היום הזה היה חול לא היית אומר תחנון, אז גם עכשיו אני לא אומר צדקתך**. אם כן ראינו שצדקתך זה כמו תחנון, הרי למה אומרים "צדקתך"? כי זה כמו צידוק הדין שצדיקים כאלה נפטרו בשעה כזאת, יוסף ומשה רבנו ודוד. [ולכן במקרה שיש חתן וכדומה לא אומרים "צדקתך". וכ"כ אחרונים רבים. ועיין בעלון בית נאמן מס' 397 אות ה' שהביא מרן זצ"ל שכן נראה דעת מרן הגר"ע יוסף זצ"ל].

ביצים יין ודגים בסעודה שלישית

ז. לכן אומר הרב כה"ח (סי' רצ"א אות כ"ט) **שטוב לאכול ביצים בסעודה שלישית**, כי ביצים זה מאכל של אבלים, וככה זוכרים את משה רבנו שנפטר אז. ויש עוד מנהג **לשתות יין בסעודה שלישית** על פי הרמב"ם (פ"ל מהלכות שבת ה"ט). ויש הבינו שיעשה בה קידוש, אבל עושים רק יין באמצע הסעודה, מביאים כוס ומברכים עליו בורא פרי הגפן (עיין בכסף משנה שם). **ועוד דבר לאכול דגים**. גם אלה שלא אוכלים דגים בכל הסעודות, **בסעודה שלישית מצוה לאכול דגים**[13]. אז מצוה לאכול שלשה דברים אלו בסעודה שלישית - ביצים ודגים ולשתות יין, וסימניך "**ביד** משה", משה רבנו נפטר באותה שעה, **ביד** ראשי תיבות **ביצים**, **יין**, **דגים**. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

"רק את בני לא תשב שמה"

ח. "[14]**ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת, ההשב אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם**" (בראשית כ"ד, ה'). לכאורה העבד לא היה צריך לומר את הדברים האלה, אם היא לא תאבה, תחזור הביתה ותגיד: "האשה לא מסכימה". ואם חס וחלילה אברהם נפטר, אז תשאל את הבן "מאיפה אתה רוצה להביא"? אז חכמים אמרו (רש"י בראשית כ"ד ט"ל) **שלאליעזר היתה בת והוא רצה שהיא תירש כל מה שיש לאברהם, היא תיקח את יצחק ואז הכל שלה**. מתחילה היה לו צד שהוא יירש, אברהם אבינו אמר: "אנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר" (בראשית ט"ו, ב'). עכשיו יש בן, מה נעשה לו? אז שיקח את הבת של אליעזר. לכן אמרו חכמים "אולי" - "אֲלַי" כתיב. (איפה כתוב אלי? לא כתוב פה, אלא כתוב למטה [כשהוא מדבר עם בתואל ולבן, פסוק ט"ל], שמה כתוב "אֵלַי" בלי וי"ו). אמר לו אברהם: לא, אתה מתכוון לא לומר "אולי", אלא אתה מתכוון לומר "אלי" - בשבילך, אבל בשום פנים לא. למה? כי אליעזר מזרע כנען, וכנען ארורים, ואין ארור מידבק בברוך. אז מה יהיה אם האשה לא תאבה? אמר לו אברהם: בשום פנים לא תחזיר את בני לשם, "**ואם לא תאבה האשה ללכת אחריך ונקית משבועתי זאת**" (בראשית כ"ד, ח') - אתה פטור, אל תעשה שום דבר, דבר אחד - "**רק את בני לא תשב שמה**". והשביע אותו "**תחת ירך אברהם אדוניו**" (פסוק ט'). רש"י אומר למה דוקא "תחת ירך אברהם אדוניו"? כי המצוה של המילה היתה חביבה עליו, כמו שמשביעים בספר תורה או בתפלין, **אז לאברהם היתה מצות מילה - "שים נא ידך תחת ירכי"**. לא חס ושלום על האבר, אלא **תחת החלק העליון של הרגל**[15]. שם את היד מעל הברך ונשבע לו.

"הון ועושר בביתו"

ט. לקח העבד "**עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך**" (שם פסוק י'). בשביל מה כל כך הרבה - "עשרה גמלים"? **אלא כדי להרשים אותם, תראו כמה עושר יש להם**, בזמנם - ועד היום זה ככה אצל הבדואים להבדיל - המוהר ומתן (הנדוניא) זה גמלים. מי שהוא עשיר נותן בשביל הבת שרוצה להתחתן אתה שלשה עשר גמלים, וכאן הוא לא התכוון בשביל הנדוניא, כי לא נתן להם גמלים בכלל, אלא הגמלים בשביל לבוא הוא ואנשיו. לומר להם: תדעו לכם, שלא תאמרו יצחק זה איזה בחור ישיבה אחד שלא מכירים אותו... ניתן לו את רבקה שלנו?! לא, תדעו לכם יש פה הרבה עושר "**וכל טוב אדוניו בידו**". כל הטוב של אדוניו היה בידו? איך זה יכול להיות? אז אמרו (רש"י שם בפסוק ל"ז) שאברהם אבינו כתב לו

13. ברגל יש שלשה חלקים, **והרבה משתבשים ולא יודעים מה זה ירך ומה זה שוק ומה זה רגל**. יביע אומר (שיהיה בריא) חלק ו' (חיו"ד סי' י"ד אות א' עמוד ק"ץ) כתב שהפרי מגדים (סי' ע"ה במש"ז סק"א) הסתפק איפה השוק, מעל הברך או מתחת לברך, **והביא הרב ראיות רבות ששוק מתחת הברך**. נפקא מינה למה שאמרו "שוק באשה ערוה" (ברכות דף כ"ד ע"א) שגם מתחת לברך צריכה לכסות, **לכן צריכים ללבוש גרביים**. כי אחרת בשביל מה, הרי אם נאמר שהשוק מעל הברך, אז למטה מותר שיהיה מגולה, וסימן לדבר שאדם לא יטעה - "אשר עשה האלקים את האדם ישר" זה פסוק בקהלת (ז', כ"ט), **ישר** ראשי תיבות **ירך שוק רגל**, הירך למעלה מעל הברך, השוק מתחת לברך, והרגל זו כף הרגל. זה ישר, ככה הסדר. [וע"ע בספר סנסן ליאיר חידושי מסכת מגילה דף י"ד ע"ב].

14. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל בשבוע פרשת חיי שרה בשנת התשס"ט או התש"ע בבית מדרשו בין מנחה לערבית. **המערכת.**

שטר מתנה שיַּראה להם: "תראו, אברהם נתן לו את הכל". מי יודע? אולי יגידו יש לאברהם עוד בן - ישמעאל, ואולי ישמעאל הבכור "ראשית אונו לו משפט הבכורה" (דברים כ"א, י"ז), ואז ממילא ישמעאל יקח שני חלקים. מה ישאר ליצחק? לכן הביא שטר, הנה נתן לו את הכל. אם אדם עשה צוואה ונתן לבן אחד, גמרנו. וקם והלך לארם נהריים לעיר נחור (עירו של נחור).

תתפלל!

י. **"וַיַּבְרֵךְ הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים"** (בראשית כ"ד, י"א). אי אפשר להיכנס בגמלים לעיר, לכן הוא הבריך אותם - תשבו בסדר, נתן להם סימן ועשו "כורעים ומשתחוים ואומרים"... "וַיַּבְרֵךְ הגמלים" - הושיב אותם על הברכיים שלא יזוזו[16], היו רגועים. יש להם תקופה בחודש אייר שהם משתגעים, אבל כנראה זה היה בתקופה אחרת, ישבו שמה **"לעת צאת השואבות"** - באות הבנות. כל מי שיש לו בת, הבת יודעת צרכי הבית, לפני השקיעה כל אחת הולכת ושואבת. למה? כי במשך היום אם יחסר מים, יילכו להביא. אבל בלילה קשה ללכת, אז לעת ערב הולכות כולן ושואבות. ואליעזר מתפלל, **לימד אותו אברהם אבינו: תתפלל. איפה שתלך, איפה שלא תהיה - תתפלל. יש אנשים שלא יודעים מה זה תפלה,** משתגעים[17], מה לעשות? אבל אליעזר למד את השיטה של אברהם, על כל צרה שלא תבוא - תפלה. **תפלה ישר לקב"ה בלי מתווך, בלי אדמו"ר, בלי קברי צדיקים, בלי קמעות, בלי חוט אדום, בלי שום דבר, תתפלל!** והנה אליעזר עומד ומתפלל: **"ויאמר, ה' אלוקי אדוני אברהם, הקרה נא לפני היום, ועשה חסד עם אדוני אברהם"** (שם פסוק י"ב). הזכיר זכותו של רבו, תעשה חסד לא אתי, זה בשביל אדוני, **"הנה אנכי ניצב על עין המים ובנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים, והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה"** (שם פסוק י"ג-י"ד) - למה? כי הוא ידע שאצל אברהם אבינו כולו מדת החסד, כולו חסדים[18]. אז אליעזר אומר מתאים לבית הזה אשה בעלת חסד.

צריך אדם להיות ממוזג - חסד וגבורה

יא. ואשה שיודעת לא רק לעשות חסד, זו לא חכמה לעשות חסד רק כשאדם מבקש, **החכמה להבין בן אדם לפני שיבקש, להסתכל לו בעינים, להסתכל בדיבור שלו, תראה אם יש אדם מדוכדך, אם חסר לו משהו.** לא תחכה עד שיאמר לך. זה מה שכתוב "אשרי משכיל אל דל, ביום רעה ימלטהו ה'" (תהלים מ"א, ב'). צריך לומר "אשרי **נותן** אל דל". **מה זה משכיל? מבין את הדל לפני שידבר.** אז אני אומַר לה: "הטי נא כדך ואשתה" רק אני, והיא תוסיף משלה ותגיד: ומה עם הגמלים? הם ישארו רעבים? **"ואמרה שתה וגם לגמליך אשקה אותה הוכחת לעבדך ליצחק"**. היא הכי מתאימה בשביל יצחק. ואפשר לומר עוד משהו. יצחק אבינו מדת הגבורה, וגבורה לבד זה מסוכן, צריך להיות מאוזן, אז הוא גבורה והיא חסד, ביחד יסתדרו ביניהם. כמו שאברהם היה הפוך, אברהם חסד ושרה קצת גבורה - "גרש האמה הזאת" (בראשית כ"א, י'), צריך להתאזן, אי אפשר לאדם להיות כולו חסד, זו פשוט סכנה, יתן ויתן ויתן, יעוטו עליו[19]... **אז צריך אדם להיות לא כולו חסד ולא כולו גבורה, ממוזג,** רבקה תהיה חסד ויצחק גבורה, ביחד יסתדרו ביניהם.

"ובה אדע". 'אדע' ר"ת אלקא דמאיר ענני

יב. **"ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני"**. יש פה רמז יפה. הגמרא במסכת עבודה זרה (דף י"ח ע"א) אומרת שרבי מאיר הלך להציל את גיסתו אחות אשתו שהייתה שבויה בקובה של רשעים, לקחו אותה הרומאים בכח. אמר: אני רוצה לראות אם היא כשרה או לא כשרה, אנסה אותה. אז הוא התלבש כמו איזה פרש גוי, ואמר לה: את מסכימה להינשא לי? אמרה לו: לא, עכשיו זה זמן האורח שלה. אמר לה: אני מוכן לחכות. אמרה: בשביל מה? יש הרבה טובות ממני. אמר: שמע מינה שהיא טהורה וכשרה, כל מי שיבוא היא דוחה אותו כך. הלך לשומר ואמר לו: תן לי אותה. אמר לו: אתה לא יודע? פעם בחודש בא המפקח ועושה חשבון כמה בנות יש פה, אחת שתים שלוש... אם חסרה אחת יהרגו אותו. אמר לו: אל תדאג, קח כסף, הנה הרבה כסף. כשיבוא תאמר לו שיעלים עין. (האותיות שמעל **עין** זה **כסף**... הכסף יעלים את העין, "עין תחת עין" - שמות כ"א כ"ד). אמר לו: זה טוב לפעם אחת, פעם שניה, פעם שלישית. אחר כך מה אני אעשה? הרי זה לא אותו מפקח, כל פעם מפקח אחר. אמר לו: כשיגמר הכסף תגיד "אלקא דמאיר ענני" ואתה ניצול[20]. אמר לו: מי אמר שזה יעזור? אמר לו רבי מאיר: בוא תראה, לקח רבי מאיר אבנים וזרק אותם על כלבים בולדוגים מסוכנים (היו שם כלבים כדי שאף אחת לא תברח), באו הכלבים התנפלו עליו, אמר: "אלקא דמאיר ענני" וברחו כולם. ראה ככה, אמר: טוב בסדר, עכשיו אני אתן לך אותה. וככה עשה כל הזמן, נתן ונתן ונתן, חצי השאיר אצלו (ככה כתוב בגמרא שאמר לו רבי מאיר - פלגא בשבילך ופלגא בשביל המפקחים), נגמר הכסף, "כי אם תם הכסף" (בראשית מ"ז י"ח). באו, שאלו אותו: נו איפה היא? אמר להם: לקחו אותה. אמרו: אם ככה, נתלה אותו, אתה אחראי על כל נפש ונפש, כולם צריכים להיות ממזריות מצריות רומיות...

מה היה סופו?

יג. באו לתלות אותו, והגמרא לא אומרת מה קרה בדיוק, רק שאמר "אלקא דמאיר

---

16. כתוב בזוהר (פרשת עקב דף רע"א ע"ב), כשאדם אומר **ברוך** בתפלה **צריך לכרוע בברכיו** - "בואו נשתחוה ונכרעה **נברכה**" (תהלים צ"ה ו'). **כורע בברכיו. הרבה לא יודעים את זה.** אומרים שצריך לכרוע ישר. נכון שבגמרא (ברכות דף י"ב ע"ב) כתוב לכרוע כמו מקל, אבל קודם כל תעשה עם הברכיים, זה נקרא כריעת הגוף, הגוף נעשה יותר נמוך, ואחר כך תכרע במכה אחת, זה מה שכתוב שמה "כרע כחיזרא" - כמו מקל, אבל קודם כל הברכיים. תמיד התווכחו בזה, עד שהראו לי מפורש (שכחתי מי הראה לי את זה) בספר חרדים (פרק ו' מצוות עשה התלויות ברגליים אות ו') שככה צריך להיות. [וע"ע בירחון או"ת סיון תשע"ו סי' קכ"א אות ג'].

17. אחד בא אתמול, אמר: אני רוצה שידוך. הוא בן שלושים וארבע ולא מצא שידוך. אמרתי לו דבר פשוט: **תקרא כל יום שלשה פרקי תהלים, ובקופה של צדקה תתן פרוטה אחת, אפילו אגורה אחת (אם יש אגורה תתן אגורה... תן עשר אגורות) ותתפלל.** אמר לי: אני לומד בית יוסף. "חזק וברוך"... **כשאתה לומד בית יוסף אתה פטור מתפלה?! לא שמענו דבר כזה.** מה השגעון הזה? תלמד בית יוסף מאה שנה, אבל אתה התפללת?! אתה ביקשת משהו?! רק "אני לומד בית יוסף", כביכול יש לי 'פרוטקציה' למעלה...

18. המדרש מספר (עי' בספר מעשה הגדולים תשל"ב פרשת וירא) שפעם הגיע לאברהם רשע אחד עובד אלילים בן תשעים פלוס, אברהם נתן לו לאכול בלי שום תנאים, אחרי האוכל אמר: כמה צריך לשלם? אמר: תגיד חמש מלים "ברוך א-ל עולם שאכלנו משלו". (ארבע ברכות של ברכת המזון עם הזימון זה חמש, ואברהם נתן על כל ברכה מלה אחת). אמר לו: לא, לא, אני לא מכיר מה זה, מה אתה מדבר? יש לו פסל, הפסל הזה נתן לו אוכל... כמה שדיבר אתו לא עזר. אמר לו: תעוף מכאן. יצא משם בפחי נפש, אבל לא שילם. והנה נגלה ה' לאברהם אבינו, אומר לו: אברהם, **הבן אדם הזה שבא, אני פרנסתי אותו תשעים ושתים שנה והוא עובד אלילים,** אתה פעם אחת נתת לו וכעסת עליו?! אמר לו: מה אני אעשה לו? הוא לא רצה לברך. אמר לו: לא צריך. אמר לו אברהם: טוב, בארוחה הבאה אני אקרא לו. והנה הלך אליו בארוחה הבאה, ראה אותו יושב באיזו פינה, והוא מתחנן לאליל שלו: "תן לי אוכל"... אמר לו אברהם: בוא הנה, בוא. אמר: אה, זה אברהם שגירש אותי. טוב, בא והתחיל לאכול ולבלע. אחרי האוכל לא אמר לו אברהם כלום. אמר לו הזקן: מה צריכים להגיד? אמר לו: אמרת לי שאתה לא רוצה להגיד? אמר לו: לא, לא, אני רוצה להגיד. אמר לו: תגיד "ברוך א-ל עולם שאכלנו משלו"... **זה בית שכולו חסד, עשה אשל. והתורה הביאה לנו דוגמא אחת איך הוא הכניס את המלאכים, ולא באו כמו מלאכים אלא הם נכנסו כמו ערבים,** "שלשה אנשים ניצבים עליו" (בראשית י"ח, ב'), ונתן להם ונתן ונתן.

19. כתוב בגמרא בסנהדרין (דף ו' ע"ב) שדוד המלך היה **"עושה משפט וצדקה לכל עמו"** (שמואל-ב' ח', ט"ו). מה זה "משפט וצדקה"? היו באים אליו בעלי דינים, והוא מעיין. אומר להם: ההלכה אומרת שאתה חייב לשלם לו. אבל הוא מסתכל על החייב הזה, והוא רואה שהוא מסכן, לבוש קרועים. מאיפה יש לו? מתחיל לבכות. אומר לו: אל תדאג, אל תדאג, אני אשלם עליך מאוצר המלך. עושה משפט ואחר כך צדקה, משלם מכיסו. מה היו עושים הרשעים? אומרים: בוא נעשה שמה משפט מבויים, נביים משפט (מאיפה באה המלה 'נביים'? מהמלה במה, נעשה הצגה), אני תובע אותך, אבל אתה הנתבע אל תשכח ללבוש קרועים, את הבגדים הכי ישנים תביא מהבית... בוא נתחיל לעשות שמה הצגה, ואחר כך דוד ישלם, ואת הכסף נחלק ביננו. אז אומר דוד המלך **"עשיתי משפט וצדק** - עשיתי משפט וצדקה, אבל - **בל תניחני לעושקי"** (תהלים קי"ט, קכ"א), שלא יעשקו אותי הרשעים האלה...

20. אומר מהרש"א שם: מה, רבי מאיר עושה קמיע מהשם שלו? (יש אחד בדורנו שעשה קמיע מהשם שלו, השם שלו הוא רבי אליעזר שלמה, ואז היה פחד לנסוע באוטובוסים, היו מחבלים ומחבלים, אמר: אני אעשה לכם קמיע. הראו לי את הקמיע, כתוב בו: 'ילא רזע למהש'. 'ילא' לא שמעתי שם כזה, 'רזע' גם לא שמעתי, 'למהש' אני יודע משהו, יש שם קדוש שנקרא **מהש** "מעולם **הוא שמך**" אבל עם למ"ד בהתחלה מה זה? אחרי שבועיים פתאום באה אלי מחשבה שזה השם שלו! עשה משמו קמיע. 'אליעזר' חילק אותה לשתים, 'אלי' תהפוך אותה - 'ילא'. 'עזר' - 'רזע'. אחר כך שלמה, לקח את שי"ן ושם אותה בסוף, יצא לו 'ילא רזע למהש'...) לרבי מאיר בעל הנס אין לו מה לעשות רק לומר "אלקא דמאיר ענני"? אפילו אסור להגיד 'אלקא' על אדם בחיים, כתוב "ופחד יצחק" (בראשית ל"א, מ"ב), כי אדם שהוא בחיים מי יודע [מה יהיה סופו]? אז אומר מהרש"א בחידושי אגדות שהכוונה "אלקא דמאיר ענני" כלומר האלוקים שמאיר לעולם, כלומר גם לפני רבי מאיר היה אפשר לומר כך.

ענני" וניצול. איך ניצול? אני הסברתי שבימי קדם ככה היו עושים, אם יש ויכוח בין שני אנשים, והשופטים לא יודעים מה לעשות, לוקחים אותם ומטביעים אותם, ומי שינצל הוא בסדר גמור... ואם שניהם הלכו - שילכו, מה אכפת להם?... אז תלו חבל ותלו בו את השומר, פתאום החבל נקרע. אמרו: אם החבל נקרע, סימן שזה זכאי. אמרו לו: מה עשית? תגיד. אמר להם: אמרתי "אלקא דמאיר ענני". שאלו אותו: מי לימד אותך את זה? אמר: איזה רב אחד. עשו לו קלסתרון, אמרו: מי שימצא תמונה כזאת, יביאו אותו מיד למלך. זה קוסם, זה מכשף... יום אחד מצאו את רבי מאיר, אמרו: הנה הקלסתרונים. (הוא עבר בשער רומי, וראו תמונה בדיוק כמוהו, לא היו עיתונים, אבל היה את שערי העיר). פתאום בא אליהו, נראה כמו אשה אחת, וחבק את רבי מאיר. אמרו: זה לא יכול להיות רבי מאיר, זה כפיל שלו, לא יכול להיות. ויש אומרים שנכנס למקום שמבשלים נבלות וטריפות וכל מיני בישולים של גוים, והוא הכניס אצבע אחת למאכל, והתחיל למצוץ "איזה מתוק"... ובאמת הוא מצץ את האצבע השניה... על כל פנים ניצול רבי מאיר. אז פה רמוזה הסגולה הזאת של אלקא דמאיר ענני, אליעזר עבד אברהם התפלל והתפלל, ובסוף אמר "ובה אדע". **אדע** ראשי תיבות **א**לקא **ד**מאיר **ע**נני[21] [וראה כאן הערה 20]...

בת כמה היתה רבקה?

יד. **"ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת"**, הוא עוד לא גמר, רק אמר "ובה אדע" באה רבקה, **"וכדה על שכמה. והנערה טובת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה"** (בראשית כ"ד, ט"ו-ט"ז). יש שתי דעות, יש אומרים שרבקה היתה בת שלש, ככה משמע מהלשון "את מינקתה" (שם פסוק נ"ט). לילדה גדולה לא מביאים מינקת, אז למאן דאמר בת שלש מובן מה זה "מינקתה". אבל יש דעה בתוספות (יבמות דף ס"א ע"ב ד"ה וכן) על פי המדרש בספרי (סוף פרשת וזאת הברכה) שהיא היתה בת ארבע עשרה, וזה קצת סביר. היא הולכת "וכדה על שכמה" להשקות את הגמלים. ילדה בת שלש יכולה לעשות את זה?! וגם אם היא בת שלש המרחק בינה ובין יצחק גדול מאד, הוא בן ארבעים והיא בת שלש, אבל לפי הדעה שהיא בת ארבע עשרה, מובן הפסוק. (גם מה שכתוב "בתולה ואיש לא ידעה", אם היא ילדה בת שלש, קשה לומר ועוד עם זקף גדול, אבל בת ארבע עשרה אפשר להבין). [וע"ע בחומש בית נאמן בראשית כ"א ה' מ"ש בזה מרן זצ"ל ליישב כל השיטות והדעות, והבאנו את דב"ק אלו בעלון בית נאמן הקודם עש"ב].

גמולך שגמלת עם הגמלים

טו. **"וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמיאיני נא מעט מים מכדך"** (שם פסוק י"ז). התורה מלמדת אותנו דרך ארץ איך מדברים, לא "תביא לי מים", איזו חוצפה, אלא "הגמיאיני נא מעט מים" - קצת. **"ותאמר שתה אדוני"** (שם פסוק י"ח). אבל היא מיהרה והורידה כדה ותשקהו, מה זה ותשקהו? לא נתנה לו לשתות, אלא שמה את הכד והוא שתה. **"ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב"** שם פסוק י"ט). מה עם הגמלים הצמאים האלה[22]? אחרי נסיעה ארוכה הגמלים רובצים, העינים כלות למים, אז היא הבינה. **"ותמהר ותער כדה אל השוקת"** - לקחה את הכד שפכה אותו, **"ותרץ עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמליו"** (שם פסוק כ'). למה שפכה את הכד אל השוקת (שוקת זה מקום ששמה שותים הגמלים)? מה הסברא? אומרים ככה, אם היא תיקח את הכד הביתה ויש בו שאריות של אליעזר, מי יודע מה יש שם? יש דעות שאליעזר זה עוג. מי יודע? אולי במים יש שמה חיידקים? הוא מחוסן, אבל אם תקח את זה הביתה כולם יחלו, ואם היא תשפוך על ידו ותמלא עוד פעם, יאמרו לה: את חושדת בו שהפה ששתה לא בריא[23]?! אז רבקה עשתה חכמה. אמרה אם אני אקח את המים הביתה, אולי אני אפגע בבריאות של בני הבית. ואם אני אשפוך את המים עכשיו בבאר בחזרה, או שתשפוך אותם

א. 21. היה יהודי אחד בדורנו שיש לו שם ספרותי, נפטר לפני כמה שנים, הוא ראה את השואה בצורה איומה מאד, קוראים לו 'י. צטניק'. מה זה י. צטניק? זה ראשי תיבות של השם שלו, שמו יחיאל צטניק, ויש לו שם ספרותי. הוא בא להעיד במשפט אייכמן, כשהוא רק ראה את אייכמן התעלף, התחיל לספר את השואה והתעלף. אז הוא כתב כמה ספרים על השואה, והספרים שלו מלאים במלה 'אדמע', 'אדמע', 'אדמע'. שאלו אותו מה זה אדמע? אמר להם "**א**לקא **ד**מאיר **ע**נני". הוא חילוני, אבל שמה בשואה כל פעם שהיה בצרה היה אומר את המשפט הזה.

22. אומרים שיש לגמלים דבשת ששמה אוגרים מים. למה? כי פעם כשהיו נוסעים למסעות רחוקים, לוקחים רק גמל, כי לבהמות אחרות יגמר המים, ימותו. אבל הגמל מסוגל ללכת במדבר שבועיים. האדם מסתדר איך שהוא, יביא אתו כמה כלים, אבל אם הגמל ישתה שמה, יגמור לו את הכל... מה יעשה? אז הגמל ככה מסודר. היו אומרים שבדבשת שלו הוא אוגר מים, ככה אומרים. ומי שיש לו שתי דבשות הכי טוב. אבל מתברר שזה לא בדבשת, אלא יש לו מקום בגוף שיכול לאכסן הרבה מים, ואחר כך הוא יכול לשאוב משם, ויכול להסתדר.

23. כמו שאומר בן איש חי (שנה שניה פרשת בראשית אות כ"ג) שאם אדם לא יודע אם הפה של בעל הבית נקי, אז לא ישתה מהכוס שלו, **ולמה אנחנו כולם שותים בקידוש אחרי בעל הבית? כי אנחנו יודעים שהפה שלו נקי**, אין שום בעיה.

ברצפה, אז אני כאילו פוגעת בכבודו של אליעזר, לכן עשתה חכמה. אמרה: אני רוצה לשאוב בשביל הגמלים. ולגמלים אין בעיה, אם עוג מלך הבשן שותה, גם הגמל יכול לשתות... שפכה אל השוקת ותשאב לכל גמליו, ככה שטפה את הכד וחזרה ומלאה מחדש. זה הסבר למה רבקה חשבה לתת לגמלים, כלומר לא [רק] מטעם חסד, אלא לעשות חכמה להימלט מהשאריות.

דרך ארץ

טז. "והאיש משתאה לה" (שם פסוק כ"א). אמר מה זה? זה מה שהתפללתי בדיוק. אמר אם הדברים נעשו בדיוק כמו שהתפללתי, מגיע לה **"נזם זהב בקע משקלו"** (שם פסוק כ"ב). "בקע משקלו" כנגד מחצית השקל **"בקע** לגולגולת מחצית השקל בשקל הקודש" (שמות ל"ח,כ"ו), **"ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם"**. התורה אומרת כמה משקל הצמידים. מה אכפת לנו מזה? צמידים שנתן אליעזר על יד רבקה כאלה חשובים? וכל כך חשובה הפרשה הזאת עד שכתוב (בראשית רבה פרשה ס' אות ח') חביבה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, התורה הביאה את כל הסיפור, מה אמר בהתחלה ומה היה בסוף, ושני צמידים כמה משקלם. **אלא זה בא לומר שעתידים בנים של רבקה לקבל עשרת הדברות שהם עשרה, עשרה זהב כנגד עשרת הדברות. ומה זה "עשרה זהב"? כל מלה בדברות היא זהב,**

העולם לא יודעים להעריך[24]**. "ויאמר בת מי את הגידי נא לי היש בית אביך מקום לנו ללין, ותאמר בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור"** (שם פסוקים כ"ג-כ"ד). פה לומדים גם כן [דרך ארץ], הוא שואל אותה כמה שאלות ברציפות, והיא ענתה לאט לאט. מה שאמרת בת מי את "בת בתואל", ואם אינך מכיר מי זה בתואל, "בת מלכה", אם אתה לא מכיר את מלכה, היא "ילדה לנחור". נחור היה מפורסם מאד, אחיו של אברהם אבינו, יש לו שם גדול. **"ותאמר אליו** וגו' **גם מקום ללון"**, ולא רק מלון, אלא **"גם תבן גם מספוא רב עמנו"** - יש לנו הרבה, **"גם מקום ללון, ויקוד האיש וישתחו לה'"** (שם פסוקים כ"ה-כ"ו). ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

24. חושבים מה נפקא מינה "אנכי ה' אלקיך", לא תעבוד עבודה זרה? הנה, יש עבודה זרה בהודו ובסין חושך ואפילה, מטורפים, פרה נכנסת לחנות כולם עושים לה "שאו שערים"... זזים כולם, והיא הולכת ורומסת ומשתגעת ומלכלכת, זהו, היא פרה. עובדים פרה, עובדים בודהה, עובדים שערות, הכל הבל הבלים. ברוב העולם שזרקו את האלילים האלה והתחילו להאמין בא-ל יחיד ואפילו בשיבוש, **אבל היסוד הוא האמונה של אברהם אבינו. זה זהב. "לא תרצח" זה זהב.** לולי "לא תרצח" מה היו עושים היוונים שלא קיבלו עשרת הדברות? לכל ילד מחכים עד גיל שבע, אם רואים שהוא בן אדם בריא, טוב, אם הוא נכה למה שיסבלו בגללו? החברה לא תסבול בגללו, לוקחים אותו להר גבוה דוחפים אותו, הוא מת ונגמר. בזכות התורה שאמרה "לא תרצח" העולם אומר נחפש תרופות, ומוצאים תרופות נפלאות. אז כל מלה ומלה זהב.

ומגדל חננאל עד

מתוך דרשותיו ושיעוריו של מו"ר ראש מוסדות חכמת רחמים

הגאון רבי חננאל כהן שליט"א

ראש ישיבת לבנימין אמר - ברכיה

שְׂכַר הַמִּצְוות

(מתוך הספר שמחת התורה)

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ (בראשית כ"ג, ב').

כ"ף זְעִירָה

בְּמִלָּה "וְלִבְכֹּתָהּ" הָאוֹת כ"ף קְטַנָּה. אוֹמְרִים הַמְפָרְשִׁים, הַסִּבָּה שֶׁהָאוֹת כ"ף קְטַנָּה, כְּדֵי לְרַמֵּז שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ בָּכָה רַק מְעַט. וּמִדּוּעַ לֹא בָּכָה הַרְבֵּה? הֲרֵי הָיָה חַי עִם הָאִשָּׁה הַזּוֹ יוֹתֵר מִמֵּאָה שָׁנָה! וּמִלְּבַד זֹאת הִיא הָיְתָה אִשָּׁה צַדֶּקֶת, הַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּהּ הָיוּ נִפְלָאִים, וּכְמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲזַ"ל (במדבר רבה פרשה י"ד אות י"א) עַל הַפָּסוּק: "אֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן" (בראשית י"ב, ה'), שֶׁאַבְרָהָם מְגַיֵּר אֶת הָאֲנָשִׁים וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת אֶת הַנָּשִׁים. וְלָמָּה בָּכָה רַק מְעַט? וּבִפְרָט שֶׁבִּזְמַן הַהֶלְוָיָה הוּא הַזְּמַן לִבְכּוֹת וּלְהִצְטַעֵר עַל נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה שֶׁהָלְכָה מִן הָעוֹלָם?

אֶלָּא מְבָאֲרִים הַמְפָרְשִׁים כָּךְ. אַבְרָהָם אָבִינוּ יָדַע שֶׁשָּׂרָה הָיְתָה צַדֶּקֶת, וְלָכֵן הָלְכָה יָשָׁר לְגַן עֵדֶן. כְּשֶׁאָדָם כָּזֶה נִפְטָר, אֵין לוֹ הִבְדֵּל בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, בְּשִׁבְילוֹ זֶה כְּמוֹ לַעֲבֹר מֵחֶדֶר לְחֶדֶר, אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה חַיָּה וְקַיֶּמֶת לָעַד. אַבְרָהָם אָבִינוּ יָדַע שֶׁהִיא הַגִּיעָה לְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן וְנֶהֱנֵית עַכְשָׁיו מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, טוֹב לָהּ לְמַעְלָה וְעָדִיף לָהּ שָׁם מֵאֲשֶׁר כָּל הַצַּעַר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלָכֵן לֹא הִרְגִּישׁ צַרְךָ לִבְכּוֹת. מִצַּד שֵׁנִי אִלּוּ לֹא הָיָה בּוֹכֶה כְּלָל, הָיוּ הָרוֹאִים אוֹמְרִים: "אֵיזֶה אַכְזָרִי הָאִישׁ הַזֶּה, אֵין לוֹ לֵב! אִשְׁתּוֹ נִפְטְרָה וְהוּא לֹא בוֹכֶה! הוּא לֹא אָהַב אֶת אִשְׁתּוֹ?!". לָכֵן בָּכָה מְעַט, וְזוֹ הַכ"ף הַקְּטַנָּה.

הַשָּׂטָן מְבַלְבֵּל

הַמְפָרְשִׁים בֵּארוּ עוֹד פְּרוּשׁ נִפְלָא מְאֹד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ בָּעֲקֵדַת יִצְחָק: "קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְגוֹ' וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעוֹלָה" (בראשית כ"ב ב'). הַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר (תנחומא פרשת וירא אות כ"ב), שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ פָּחַד לְהַגִּיד לְשָׂרָה שֶׁהוּא לוֹקֵחַ אֶת יִצְחָק לָעֲקֵדָה, שֶׁמָּא תַּגִּיד לוֹ: "חִכִּיתִי לוֹ תִּשְׁעִים שָׁנָה, וְעַכְשָׁיו אַתָּה הוֹלֵךְ לְעָקֹד אוֹתוֹ?!". לָכֵן אָמַר לָהּ: "אֲנִי שׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ לִלְמֹד בִּישִׁיבָה", וְלָקַח אוֹתוֹ לְהַר הַמּוֹרִיָּה.

הַשָּׂטָן נִסָּה לְהַפְרִיעַ לוֹ בְּכָל הַדֶּרֶךְ לָהָר, וְאַבְרָהָם הִתְגַּבֵּר עָלָיו. לְבַסּוֹף כְּאֲשֶׁר בָּא לְהַקְרִיב אוֹתוֹ, אָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ: "אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה" (בראשית כ"ב, י"ב). אָמַר אַבְרָהָם אָבִינוּ: "לְפִחּוּת אֲעֶשֶׂה בּוֹ מוּם". הַשִּׁיב הַמַּלְאָךְ: "אֶפְלוּ מוּם אַל תַּעֲשֶׂה בּוֹ" (בראשית רבה פרשה נ"ו אות ז'). אֲבָל אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא וִתֵּר, רָאָה שָׁם אַיִל, וְהִקְרִיב אוֹתוֹ בִּמְקוֹם יִצְחָק. כַּאֲשֶׁר רָאָה הַשָּׂטָן כָּךְ, קִנֵּא בְּאַבְרָהָם שֶׁנִּצַּח אוֹתוֹ, וְהָלַךְ וְאָמַר לְשָׂרָה: "אֵיפֹה יִצְחָק הַבֵּן שֶׁלָּךְ?". אָמְרָה לוֹ: "אַבְרָהָם לָקַח אוֹתוֹ לִלְמֹד תּוֹרָה". אָמַר לָהּ: "לִלְמֹד תּוֹרָה?! הוּא שָׁחַט אוֹתוֹ!". כַּאֲשֶׁר שָׁמְעָה שָׂרָה אֶת דְּבָרָיו, הִתְחִילָה לִבְכּוֹת, וּלְאַחַר כַּמָּה דְּקוֹת נִפְטְרָה. יֵשׁ מְפָרְשִׁים, שֶׁאַחֲרֵי שֶׁשָּׁמְעָה אֶת הַשָּׂטָן חָשְׁבָה בְּלִבָּהּ: 'אִם אַבְרָהָם עָשָׂה אֶת זֶה, כַּנִּרְאֶה הָיָה לוֹ צִוּוּי מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! הוּא לֹא יַעֲשֶׂה אֶת זֶה סְתָם, הוּא רַחֲמָן! אֲבָל אִם זֶה רְצוֹן ה' אֲנִי מוּכָנָה לְוַתֵּר עַל יִצְחָק'. וְעַל כָּל פָּנִים הָיְתָה בְּצַעַר מִזֶּה. כַּאֲשֶׁר רָאָה הַשָּׂטָן שֶׁשָּׂרָה לֹא מִתְרַגֶּשֶׁת מֵהַהוֹדָעָה שֶׁלּוֹ, חָזַר בּוֹ וְאָמַר: "לֹא, אֶל תַּעֲצֹבִי, יִצְחָק בָּאֱמֶת חַי"... כָּעֵת שֶׁשָּׁמְעָה שָׂרָה אֶת הַבְּשׂוֹרָה הַזּוֹ, פָּרְחָה נִשְׁמָתָהּ מֵרֹב שִׂמְחָה וּמֵתָה.

בְּשׂוֹרָה מְרַעִישָׁה - בְּרֹגַע

יָדוּעַ שֶׁהוֹדָעָה טוֹבָה לֹא מוֹדִיעִים בְּבַת אַחַת, צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לְאַט לְאַט. כַּאֲשֶׁר רָצוּ אֶחָיו יוֹסֵף לְבַשֵּׂר לְיַעֲקֹב שֶׁיּוֹסֵף חַי, הֵם בִּקְּשׁוּ מִשָּׂרַח בַּת אָשֵׁר שֶׁתּוֹדִיעַ לוֹ עַל יְדֵי נִגּוּן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּת מֵרֹב שִׂמְחָה. הָלְכָה שָׂרַח וְנִגְּנָה לוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה - "וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם" (בראשית מ"ה, כ"ז). בְּעִקְבוֹת זֹאת בֵּרַךְ אוֹתָהּ יַעֲקֹב שֶׁתִּחְיֶה וְלֹא תָּמוּת, וְזָכְתָה לְהִכָּנֵס בְּחַיֶּיהָ לְגַן עֵדֶן (ילקוט שמעוני בראשית פרק ה' רמז מ"ב).

בַּגְּמָרָא מְסֻפָּר (כתובות דף ס"ב ע"ב), שֶׁרַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי הָלַךְ לִלְמֹד תּוֹרָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֵצֶל רַבִּי עֲקִיבָא, וְכַאֲשֶׁר חָזַר, גִּלָּה שֶׁהָרְחוֹבוֹת שֶׁל הַכְּפָר שָׁלוּ הִשְׁתַּנּוּ, וְלֹא יָדַע כֵּיצַד לִמְצֹא אֶת הַבַּיִת שֶׁלּוֹ. הֶחֱלִיט שֶׁיֵּלֵךְ לְבֵאר הַמַּיִם, הֵיכָן שֶׁכֻּלָּם מִתְאַסְּפִים, וְיִשְׁאַל אוֹתָם אֵיפֹה הַבַּיִת שֶׁלּוֹ. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ רָאָה שֶׁבָּאוּ הַבָּנוֹת לִשְׁאֹב מַיִם, וּפִתְאֹם שָׁם לֵב שֶׁהַגִּיעָה יַלְדָּה אַחַת, וְכָלָן כִּבְּדוּ אוֹתָהּ וּפִנּוּ לָהּ מָיִד אֶת הַמָּקוֹם, בְּאָמְרָן: "בַּת חֲכִינַאי תִּשְׁאַבְנִי אַתְּ רִאשׁוֹנָה". הוּא שָׁמַע אֶת זֶה וְהֵבִין שֶׁזֹּאת הַבַּת שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בְּקַטְנוּתָהּ. הָלַךְ אַחֲרֶיהָ לְכִוּוּן הַבַּיִת, וְאִשְׁתּוֹ שֶׁהָיְתָה בְּחֶצֵר פָּתְחָה רָאֲתָה אוֹתוֹ וְקָרְאָה בְּקוֹל: "בַּעֲלִי! זֶה אַתָּה?", וְהִתְעַלְּפָה בְּמָקוֹם מֵרֹב שִׂמְחָה. אָמַר ר' חֲנִינָא: "הָאִשָּׁה הַזֹּאת חִכְּתָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה עַד שֶׁבָּאתִי בִּשְׁבִיל לָמוּת?!". וּמֵיָּד קָמָה לְתִחְיָה.

אוֹמֵר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: "מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק" (משלי כ"ה, כ"ה). מַה הַדִּמְיוֹן בֵּינֵיהֶם? אֶלָּא אָדָם שֶׁהוּא עָיֵף וְצָמֵא, לֹא טוֹב שֶׁיִּשְׁתֶּה מַיִם קָרִים, הֵם עֲלוּלִים לְהַזִּיק לוֹ. בַּהַתְחָלָה יִשְׁתֶּה פּוֹשְׁרִים וְרַק אַחַר כָּךְ יִשְׁתֶּה קָרִים. כְּמוֹ כֵן שְׁמוּעָה טוֹבָה שְׁמֵגִיעָה מִמֶּרְחָק, הִיא מְזִיקָה כְּמוֹ מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה, לָכֵן צָרִיךְ לְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת וּמַפְתִּיעוֹת בְּזִהִירוּת. שָׂרָה שָׁמְעָה אֶת הַבְּשׂוֹרָה בְּלִי הֲכָנָה מְקֻדֶּמֶת, פָּרְחָה נִשְׁמָתָהּ וּמֵתָה.

עַל מִצְוָה לֹא מִתְחָרְטִים!

נַחֲזֹר לַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה, מַדּוּעַ אַבְרָהָם בָּכָה רַק מְעַט? אַבְרָהָם אָבִינוּ הִתְחִיל לִבְכּוֹת, אֲבָל מִיָּד עָצַר אֶת עַצְמוֹ. הוּא חָשַׁב שֶׁאִם יִרְבֶּה בִּבְכִיָּה, זֶה יֵרָאֶה כְּאִלּוּ הוּא תּוֹהֶה עַל הָרִאשׁוֹנוֹת וּמִתְחָרֵט עַל מַעֲשֵׂה הָעֲקֵדָה, שֶׁהֲרֵי שָׂרָה נִפְטְרָה בְּגֹלֶל הָעֲקֵדָה, וְאִם הָיָה מִתְחָרֵט, כָּל הַמִּצְוָה חְלִילָה הָיְתָה מִתְבַּטֶּלֶת. לָכֵן אַבְרָהָם עָצַר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּתוֹהֶה עַל הָרִאשׁוֹנוֹת.

זֶה מַה שֶּׁאָנַחְנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה: "וְהָסֵר הַשָּׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ". לִפְנֵי הַמִּצְוָה הַשָּׂטָן מְנַסֶּה לְמַנּוֹעַ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּצְוָה, וְאַחֲרֵי שֶׁעָשִׂינוּ אֶת הַמִּצְוָה, לְפְעָמִים אוֹמֵר הַיֵּצֶר: "לָמָּה עָשִׂיתָ אֶת הַמִּצְוָה? חֲבָל שֶׁעָשִׂיתָ! תִּתְחָרֵט עַל הַמִּצְוָה!". וְאִם הָאָדָם מִתְחָרֵט עָלֶיהָ הִיא מִתְבַּטֶּלֶת.

הָרֶוַח כֻּלּוֹ שֶׁלְּךָ!

לִפְעָמִים קוֹרֶה שֶׁאָדָם הָיָה בְּשִׁעוּר תּוֹרָה, וְכַאֲשֶׁר מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ, אוֹמֶרֶת לוֹ אִשְׁתּוֹ: "חֲבָל שֶׁהָיִיתָ בְּשִׁעוּר תּוֹרָה, אִם הָיִיתָ בָּא לְכָאן הָיִיתָ מְרוִיחַ! הָיוּ כָּאן אוֹרְחִים חֲשׁוּבִים בַּעֲלֵי עֲסָקִים, וּבְגֹלֶל שֶׁלֹּא בָּאתָ הֵם הָלְכוּ וְהִפְסַדְתָּ אוֹתָם!". כַּאֲשֶׁר הָאָדָם שׁוֹמֵעַ אֶת זֶה, אִם יִתְחָרֵט עַל שֶׁהָיָה בְּשִׁעוּר, הַמַּחְשָׁבָה הַזֹּאת מְקַלְקֶלֶת לוֹ אֶת כָּל הַשִּׁעוּר! הוּא נִקְרָא תּוֹהֶה עַל הָרִאשׁוֹנוֹת!

כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים מִצְוָה, אָסוּר לְהִתְחָרֵט עָלֶיהָ לְעוֹלָם! מִמִּצְוָה לֹא מַפְסִידִים! אַתָּה שׁוֹמֵעַ הַצָּעָה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן ה'? תַּעֲשֶׂה, אַתָּה לֹא תַּפְסִיד מִזֶּה! אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים לְהַסְבִּיר אֶת זֶה, הֲרֵי לְכְאוֹרָה יֵשׁ הֶפְסֵד, אֲבָל לֹא כָּךְ, מִמִּצְוָה לֹא מַפְסִידִים! גַּם אִם לֹא נִרְאֶה אֶת זֶה עַכְשָׁיו אוֹ אֲפִלּוּ עוֹד חֹדֶשׁ, אֲבָל בַּסּוֹף - אוּלַי אַף בָּעוֹלָם הַבָּא - נִרְאֶה שֶׁמִּמִּצְוָה לֹא מַפְסִידִים. אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מָה אֵיךְ וּמַדּוּעַ, אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים חֶשְׁבּוֹנוֹת שָׁמַיִם.

"תְּנוּ לִי לְסִיַּם אֶת הָרַמְבַּ"ם"

בִּזְמַן שֶׁהָיוּ פְּרָעוֹת עַל הַיְּהוּדִים בִּמְדִינַת לִיטָא, הָיָה שָׁם חָכָם בְּשֵׁם הָרַב אַהֲרֹן בַּאקְשְׁט זְצַ"ל. הָרַב לָמַד בְּבֵיתוֹ מִתּוֹךְ סִפְרוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם, וּבְאֶמְצַע הַלִּמּוּד נִכְנְסוּ פּוֹרְעִים וְרָצוּ לִפְגֹּעַ בּוֹ. אָמַר לָהֶם הָרַב: "חִכּוּ, תְּנוּ לִי לְסַיֵּם אֶת הָרַמְבַּ"ם, וְאַחַר כָּךְ תַּעֲשׂוּ מַה שֶּׁאַתֶּם רוֹצִים". הֵם כָּל כָּךְ הִתְפַּעֲלוּ שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּעַנְיֵן אוֹתָם, וְאָמְרוּ לוֹ: "בְּסֵדֶר, נִתֵּן לְךָ לִגְמֹר אֶת הַלִּמּוּד". לְפֶתַע לְאַחַר שְׁתֵּי דַּקּוֹת קִבְּלוּ הוֹדָעָה בְּקֶשֶׁר: "סַכָּנָה! לִבְרֹחַ מֵהָרַ!". מַה קָּרָה? בָּאוּ הַצָּבָא שֶׁכְּנֶגְדָּם, הֵם בָּרְחוּ וְהָרַב נִשְׁאַר בַּחַיִּים. אָדָם אֶחָד הָיָה מִתְבַּלְבֵּל, אֲבָל הָרַב יָדַע שֶׁמִּמִּצְוָה וּמִלִּמּוּד תּוֹרָה לֹא מַפְסִידִים, וּבְזִכּוּת זֶה הוּא נִצַּל.

לָכֵן חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזֵּק בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבְקִבְיעֻת עִתִּים לַתּוֹרָה, וּבְזִכּוּת זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֹאמַר לְצָרוֹתֵינוּ דַּי, יִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְנִזְכֶּה לִגְאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

יַלְדֵי גְּאֻלָּה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה זצוק"ל
לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גליון 481

עורך: הרה"ג ר' שמואל עידאן שליט"א

ידע תדע

א. **"וַיִּהְיוּ חֵיֵי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה, וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים, שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה"** (בְּרֵאשִׁית כ"ג, א'). אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים **בְּאֵיזֶה גִּיל הָיָה יִצְחָק אָבִינוּ בִּזְמַן הָעֲקֵדָה. הָאִבּוּ עֶזְרָא אָמַר** (שָׁם כ"ב, ה'), יֵשׁ דֵּעָה שֶׁהוּא הָיָה בְּגִיל חָמֵשׁ. [וְשָׁהַנִּרְאָה שֶׁהָיָה בְּגִיל קָרוֹב לִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה]. שֶׁאִם לֹא כֵּן, אִם הוּא הָיָה גָּדוֹל קְצָת, אֵיךְ הַפָּסוּק מְשַׁבֵּחַ אֶת אַבְרָהָם - "נָסָה אֶת אַבְרָהָם" (שָׁם), הֲרֵי לְיִצְחָק מַגִּיעַ יוֹתֵר שֶׁבַח. הוּא גָּדוֹל, יָכוֹל לְבָרֵחַ מֵאָבִיו, וְהוּא קִבֵּל עָלָיו אֶת הַדִּין. אֲבָל מֻבְנָה מִמָּנּוּ בְּמֵאָה שָׁנָה, הוּא בֶּן עֶשְׂרִים - שְׁלוֹשִׁים, וְאָבִיו בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים, יֹאמַר לוֹ: אַבְרָהָם, מָה אַתָּה עוֹשֶׂה לִי? אָסוּר! אֲבָל חֲכָמִים רָמְזוּ אֶת זֶה, אָמְרוּ: **"כִּי בָרֵךְ אֲבָרְכֶךָּ"** (שָׁם פָּסוּק י"ז) - **אַחַת לְאַבָּא וְאַחַת לַבֵּן** (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה נ"ו אות י"א, וְהוּבָא בְּרָשִׁ"י). וְאָמְרוּ גַּם כֵּן שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ חִנֵּךְ אֶת בְּנוֹ כָּל כָּךְ טוֹב, עַד שֶׁהַבֵּן לֹא יָכוֹל לְהַמְרוֹת אֶת פִּי אָבִיו, [וְלָכֵן עִקַּר הַשֶּׁבַח מַגִּיעַ לְאַבְרָהָם].

וְדַעַת הָאִבּוּ עֶזְרָא נֶחְשֶׁבֶת דֵּעָת יָחִיד, **רָשִׁ"י כּוֹתֵב** (בְּרֵאשִׁית כ"א ל"ד) **שֶׁיִּצְחָק הָיָה בֶּן שְׁלוֹשִׁים וְשֶׁבַע.** אֵיךְ לוֹמְדִים אֶת זֶה? כִּי מִיַּד אַחֲרֵי עֲקֵדַת יִצְחָק נֶאֱמַר: "וַיִּהְיוּ חֵיֵי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים". שָׂרָה יָלְדָה אֶת יִצְחָק בְּגִיל תִּשְׁעִים, תּוֹרִיד תִּשְׁעִים מִמֵּאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע, יָצָא לְךָ שֶׁיִּצְחָק הָיָה בֶּן שְׁלוֹשִׁים וְשֶׁבַע. וּלְפִי זֶה חַיָּבִים לוֹמַר שֶׁרִבְקָה נוֹלְדָה בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה, כִּי בֵּין הָעֲקֵדָה וּבֵין חֵיֵי שָׂרָה יֵשׁ אֶת הַקֶּטַע שֶׁל רִבְקָה - "וְהִנֵּה מִלְכָּה יָלְדָה בֵּן לְנָחוֹר" (שָׁם כ"ב, כ"ג). וְהָעֲקֵדָה לְפִי מָה שֶׁאָמַרְנוּ הָיָה כְּשֶׁיִּצְחָק הָיָה בְּגִיל שְׁלוֹשִׁים וְשֶׁבַע, אִם כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁנָּשָׂא יִצְחָק אֶת רִבְקָה [בֶּן אַרְבָּעִים (שָׁם כ"ה, כ')], הֵיא הָיְתָה בַּת שָׁלֹשׁ.

אֲבָל יֵשׁ דֵּעָה אַחֶרֶת, וְהִיא לֹא מְפֹרָסֶמֶת. רָשִׁ"י לֹא הֵבִיא אוֹתָהּ, כִּי יֵשׁ נְסָחָאוֹת שׁוֹנוֹת בְּסֵדֶר עוֹלָם (פ"א). אֲבָל **הַתּוֹסָפוֹת** הֵבִיאוּ אוֹתָהּ (בִּיבָמוֹת דַּף ס"א ע"ב ד"ה וְכֵן) **שֶׁבַּעֲקֵדָה יִצְחָק הָיָה בֶּן עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ** (אֵיךְ הִגִּיעוּ לָזֶה? רָשִׁ"י לְפָנֵי פָּרָשַׁת הָעֲקֵדָה עַל הַפָּסוּק "וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים" (בְּרֵאשִׁית כ"א, ל"ד), כּוֹתֵב: מַה זֶּה "יָמִים רַבִּים"? הַתּוֹרָה לֹא אָמְרָה כַּמָּה, אָמְרוּ לְפָנֵי כֵן שֶׁגָּר אַבְרָהָם בְּחֶבְרוֹן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים. וְהַחֶשְׁבּוֹן מְדֻיָּק, הֲרֵי אַבְרָהָם הָיָה בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה וְחָמֵשׁ שָׁנִים בְּצֵאתוֹ מֵהָרָן (שָׁם י"ב, ד'), וְעַד שֶׁהִגִּיעוּ - "וַיֶּאֱהַל אַבְרָם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא אֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן" (שָׁם י"ג, י"ח). וְשָׁם הוּא חַי עַד גִּיל מֵאָה כְּשֶׁנּוֹלַד לוֹ יִצְחָק, וְאָז הוּא עֹבֵר לַמָּקוֹם שֶׁל אֲבִימֶלֶךְ - "וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים - אֵיפֹה שָׁגָר אֲבִימֶלֶךְ - יָמִים רַבִּים". וְהַפָּסוּק לֹא בָּא לִסְתֹּם אֶלָּא הוּא בָּא לְפָרֵשׁ, לָכֵן אִם בְּחֶבְרוֹן הוּא גָּר עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים - "יָמִים", "רַבִּים" - עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁיִּצְחָק הָיָה בֶּן עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ כְּשֶׁהָעֲקֵדָה הָיְתָה, וְאָז נוֹלְדָה רִבְקָה. מִמֵּילָא כְּשֶׁיִּצְחָק נָשָׂא בְּגִיל אַרְבָּעִים, רִבְקָה הָיְתָה בַּת אַרְבַּע עֶשְׂרֵה).

ב. **"וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן"** (פָּסוּק ב'). **לָמָּה קָרְאוּ לָהּ קִרְיַת אַרְבַּע? יֵשׁ שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים בָּרָשִׁ"י.** פֵּרוּשׁ אֶחָד שֶׁהָיוּ שָׁמָּה אַרְבָּעָה עֲנָקִים. שְׁלֹשָׁה יְדוּעִים לָנוּ - "אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי" (בְּמִדְבַּר י"ג, כ"ב) וַאֲבִיהֶם. זֶה אַרְבָּעָה. וּפֵרוּשׁ אַחֵר שֵׁשָׁם נִקְבְּרוּ אַרְבָּעָה זוּגוֹת - אָדָם וְחַוָּה, אַבְרָהָם וְשָׂרָה, יִצְחָק וְרִבְקָה, יַעֲקֹב וְלֵאָה (כָּכָה כָּתוּב: "וְשָׁמָּה קָבְרוּ אֶת לֵאָה" - בְּרֵאשִׁית מ"ט, ל"א). אֲבָל שְׁנֵי הַפֵּרוּשִׁים קָשִׁים.

אִם הַפֵּרוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּקְרְאוּ "קִרְיַת אַרְבַּע" עַל שֵׁם אַרְבָּעָה עֲנָקִים, זֶה לְשׁוֹן זָכָר, לָמָּה כָּתוּב אַרְבַּע לְשׁוֹן נְקֵבָה? אַרְבָּעָה צָרִיךְ לוֹמַר. וְלַפֵּרוּשׁ הַשֵּׁנִי גַּם כֵּן יֵשׁ אֶת אוֹתָהּ קוּשְׁיָא. וְיוֹתֵר מִזֶּה, עַכְשָׁו שָׂרָה מִתְחִילָה לְהִקָּבֵר שָׁם, לָמָּה הָיוּ אָדָם וְחַוָּה, אֵיךְ פִּתְאוֹם נַעֲשׂוּ אַרְבָּעָה זוּגוֹת? [כַּנִּרְאֶה נִקְרָא כֵּן] עַל שֵׁם הָעָתִיד. **אֲבָל יֵשׁ פֵּרוּשׁ אַחֵר** שֶׁהוּא הֲכִי פָּשׁוּט, אָמְרוּ אוֹתוֹ הָרָד"ק וְהַגְּרָ"א (וְגַם רָשִׁ"י שָׁם) בִּיהוֹשֻׁעַ פֶּרֶק י"ד. כָּתוּב שָׁם (בְּפָסוּק ט"ו) פָּסוּק נִפְלָא: "וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע, הָאָדָם הַגָּדוֹל בַּעֲנָקִים הוּא". מִי זֶה "הָאָדָם הַגָּדוֹל בַּעֲנָקִים"? רְגִילִים לְפָרֵשׁ (עִ"פ בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה י"ד אות ו') שֶׁזֶּה אַבְרָהָם אָבִינוּ, הוּא גָּדוֹל בַּעֲנָקִים. אֲבָל הַפָּשָׁט הוּא לֹא כָּךְ, **אֶלָּא "אַרְבַּע" זֶה שְׁמוֹ** - "שֵׁם הָאָדָם הַגָּדוֹל בַּעֲנָקִים" - זֶה אַבָּא שֶׁל אֶחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי. לָכֵן בְּמָקוֹם אַחֵר כָּתוּב "וְשָׁם אֲחִימַן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי יִלִידֵי הָעֲנָק". מִי זֶה הָעֲנָק? זֶה אַרְבַּע. וְלָמָּה הַתּוֹרָה לֹא הִזְכִּירָה אוֹתוֹ? כִּי בְּפָרָשַׁת שְׁלַח לְךָ כְּבָר מֵת. אֲבָל כָּאן מְדֻבָּר בְּחַיָּיו שֶׁל אַרְבַּע - "וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע", וּמָה זוֹ קִרְיַת אַרְבַּע? בִּזְמַן הַתּוֹרָה כְּבָר לֹא קוֹרְאִים לָהּ קִרְיַת אַרְבַּע, אוֹמֵר הַפָּסוּק: "הִיא חֶבְרוֹן". (בית נאמן גליון 483 אותיות א', ג', ד', ו').\

הלכה נאמנה

[בֶּן אִישׁ חַי שָׁנָה רִאשׁוֹנָה פָּרָשַׁת חֵיֵי שָׂרָה הֲלָכָה ד'] הַפָּתִים וְהָרְצוּעוֹת, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ שְׁחוֹרוֹת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. זֶה לֹא בְּדִיּוּק, הָרְצוּעוֹת הֵם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי (מְנָחוֹת דַּף ל"ה ע"א), אֲבָל הַפָּתִים זֶה לֹא חוֹבָה (רְאֵה שו"ע סִי' ל"ג סְעִיף ג'). הַ"בַּיִת חָדָשׁ" (סִי' ל"ב) אוֹמֵר שֶׁגַּם הַפָּתִים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ שְׁחוֹרִים, אֲבָל הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי נֶאֱמְרָה רַק בְּרְצוּעוֹת [וע"ע במ"ב סִי' ל"ב ס"ק קפ"ד]. וְלָכֵן אִם נִתְלַבְּנוּ מֵחֲמַת יָשָׁן, צָרִיךְ לְהַשְׁחִירָן. וְאִם הִשְׁחִירָן גּוֹי, פְּסוּלִין. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה צַד הַשָּׂחוֹר שֶׁבָּרְצוּעוֹת כְּלַפֵּי חוּץ, כָּכָה כָּתוּב בַּגְּמָרָא (מְנָחוֹת שָׁם ע"ב) "וְנוֹיֵיהֶן לְבַר" [-הַיְפִי לְצַד חוּץ], וְהַיְפִי זֶה הַצַּד הַשָּׂחוֹר, וְהַצַּד הַשֵּׁנִי מְחֻסָּפֹס כָּזֶה. וְאִם נִתְהַפְּכָה הָרְצוּעָה שֶׁסְּבִיב הָרֹאשׁ, וְכֵן הָרְצוּעָה שֶׁקּוֹשֵׁר בָּהּ הַקְּצִיצָה, יִתְעַנֶּה יוֹם אֶחָד. אֶת זֶה לֹא הַבֵּן אִישׁ חַי חִדֵּשׁ, זֶה כָּתוּב בִּתְשׁוּבוֹת הַגְּאוֹנִים (חֶמְדָּה גְּנוּזָה סִי' נ"ט). וְהָא דְּרַב הוּנָא אַרְבָּעִים יוֹם בְּשָׁבִיל זֶה (מו"ק דַּף כ"ה ע"א) זֶה רַק מִדַּת חֲסִידוּת, חֲסִידוּת יְתֵרָה הָיְתָה בּוֹ. לְמַעֲשֶׂה, הָרַמְבַּ"ם גַּם אֶת זֶה לֹא פָּסַק, אֶלָּא אָמַר (פ"ג מֵהִלְכוֹת תְּפִלִּין ה"ט): וּלְעוֹלָם יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִתְהַפְּכוּ הָרְצוּעוֹת. כִּי אָדָם שֶׁמִּתְעַנֶּה, לֹא תָּמִיד זֶה בָּרִיא, לֹא מִבְּחִינָה גַּשְׁמִית וְלֹא מִבְּחִינָה רוּחָנִית, אָדָם הִתְהַפְּכָה לוֹ הָרְצוּעָה מִסְּכָּן, יָצוּם אַרְבָּעִים תַּעֲנִיּוֹת?! רַב הוּנָא הָיָה בָּרִיא וְחָזָק. וְרַב צֶמַח גָּאוֹן שֶׁהָיָה כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנִים אַחֲרֵי הַגְּמָרָא, אָמַר יוֹם אֶחָד. וְהָרַמְבַּ"ם כָּתַב "יִזָּהֵר" - לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִתְהַפְּכוּ לְכִתְחִלָּה. כְּשֶׁאַתָּה שָׂם אֶת הַתְּפִלִּין, תָּשִׂים לֵב שֶׁהַצַּד הַשָּׂחוֹר יִהְיֶה לְמַעְלָה. לָכֵן אֲנַחְנוּ לֹא עוֹשִׂים אֶת הַחוּמְרָא שֶׁל הָרַב הָאֲרִ"י (שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת דַּף ט' ע"ב) שֶׁעוֹשֶׂה רְצוּעוֹת פָּנִים וְאָחוֹר "שְׁחוֹרוֹת כְּעוֹרֵב", כִּי אָז לֹא תּוּכַל לְהַכִּיר מָה הַחִיצוֹן וּמָה הַפְּנִימִי. הַגְּמָרָא אָמְרָה "וְנוֹיֵיהֶן לְבַר" - הַיְפִי שֶׁלָּהֶן לְבַחוּץ, וְאִם זֶה שָׂחוֹר וְזֶה שָׂחוֹר, אֵיפֹה הַיְפִי? שְׁנֵיהֶם אוֹתוֹ דָּבָר. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּכָל זֹאת [יֵשׁ הֶבְדֵּל], כִּי כָּאן זֶה יוֹתֵר חָלָק, וְכָאן זֶה מְחֻסְפָּס, אֲבָל בְּכָל זֹאת רֹב הָעוֹלָם לֹא נָהֲגוּ בָּזֶה (הָאִסּוּר דִּוְקָא אִם הָיְתָה הָרְצוּעָה הַפּוּכָה כָּל הַתְּפִלָּה, אִם הוּא תִּקֵּן - תִּקֵּן. אֲבָל אִם הוּא לֹא שָׂם לֵב, רַק אַחֲרֵי שֶׁבָּא לְהוֹרִיד אֶת הַתְּפִלִּין רָאָה שֶׁכָּל הַתְּפִלָּה הָיָה הָפוּךְ, אוֹ לְכָל הוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וְעַמִּידָה הָיָה הָפוּךְ. אִם הוּא תִּקֵּן בֶּאֱמְצַע קְרִיאַת שְׁמַע תִּקֵּן, הֲרֵי הַמִּצְוָה הִיא לְהָנִיחַ תְּפִלִּין פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם, (כָּכָה כָּלָם עוֹשִׂים), אָז הוּא הִנִּיחַ אוֹתָם כַּדִּין). וְטוֹב לְהִזָּהֵר שֶׁגַּם הָרְצוּעוֹת הַמְשַׁתְּלְשְׁלוֹת עַד הַחֶזֶה וְהַטַּבּוּר, שֶׁיִּהְיוּ יְשָׁרִים וְלֹא הֲפוּכִים. וּרְצוּעָה שֶׁל יָד שֶׁכּוֹרֵךְ עַל הַזְּרוֹעַ, שֶׁלֹּא יִתְהַפֵּכוּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי הַסּוֹד מַשְׁחִירִים הָרְצוּעוֹת פָּנִים וְאָחוֹר שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, לֹא נָהֲגִנוּ בָּכָךְ. וְאֵת זֶה כּוֹתֵב הַבֵּן אִישׁ חַי שֶׁבְּכָל דָּבָר לֹא זָז מִדִּבְרֵי הָאֲרִ"י. וְשָׁאַלְתִּי עַל מִנְהַג הַחֲסִידִים בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ, וְאָמְרוּ לִי שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִים לְהַשְׁחִיר אֶת הָרְצוּעוֹת פָּנִים וְאָחוֹר, וְיֵשׁ שֶׁאֵינָם מְדַקְדְּקִים בָּזֶה. וַאֲנִי כָּתַבְתִּי טַעַם (בְּהֲעָרוֹת בא"ח שָׁם) לָמָּה לֹא מְדַקְדְּקִים, כִּי הַגְּמָרָא אָמְרָה "נוֹיֵיהֶן לְבַר", וּפֵרוּשׁוֹ הַצַּד הַשָּׂחוֹר לְבַחוּץ. אִם תַּעֲשֶׂה שְׁנֵיהֶם שְׁחוֹרִים, אֵיפֹה הַנּוֹי לְבַר? אַתָּה לֹא יוֹדֵעַ מָה לְבַר וּמָה לְגַו. [וְעַיֵּן בְּהֲעָרוֹת רַבֵּנוּ בבא"ח שָׁם שֶׁמַּסְבִּיר כִּיצַד הָאֲרִ"י יָבְאַר דִּבְרֵי הַגְּמָרָא שָׁם. וע"ע בְּשׁוּ"ת מָקוֹר נֶאֱמָן ח"א סִי' ס"ד שֶׁנִּשְׁאַל רַבֵּנוּ מִמִּפְעָל "פֶּדֶר" עַל עֲשִׂיַּת רְצוּעוֹת שֶׁכָּלָם שְׁחוֹרוֹת, וּבָזֶה הֵם מַחֲזִיקִים יוֹתֵר זְמַן. וְכָתַב לָהֶם מָרָן זצ"ל שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה צַד הַחִיצוֹן מְבֹרִיק יוֹתֵר. וְכֵן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט הַיּוֹם]. (בית נאמן גליון 483 אות יד).

לתרומות וחיזוק העלון הקדוש ← בנק דיסקונט סניף 128 מס' חשבון 703575

בס"ד

בית נאמן

בראשות הרה"ג השאל מרן שליט"א

ספר תורה

לכבוד הסבא קדישא

במלאת 68 שנים
כמניין חיים לפטירתו של
עטרת ראשנו הסבא קדישא
המקובל האלוקי מרן הגאון

רבי **רחמים חי**
חויתה הכהן זצוק"ל

הרב הראשי וראב"ד גרבא
אשר הארץ האירה מכבודו.

מוסדותיו הקדושים יוצאים
בכתיבת ספר תורה לכבודו
ולזכות כל עמ"י ולקירוב הגאולה
בחסד ורחמים
הספר יוכנס בל"נ לביתו ובית
מדרשו באדמת הקודש ברכיה
לקראת יום ההילולא ה-68

כל הקודם זוכה

זכות **אות**
18 ₪

זכות **מילה**
52 ₪

זכות **שורה**
520 ₪

זכות **עמוד**
5,200 ₪

זכות **פרשה**
18,000 ₪

תורם אות, מילה, שורה יקבל
תעודת הוקרה

תורם עמוד/פרשה יקבל
ברכת הבית עם תמונות הצדיקים

התרומה מוכרת לצרכי מס | ניתן לפרוס עד 10 תשלומים

חייגו **9105*** | או בהודעה ל- **08-6727523** בעמדות נדרים פלוס